

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžo/81/2014
Identifikačné číslo spisu: 7013200824
Dátum vydania rozhodnutia: 26.11.2015
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2015:7013200824.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a členov senátu JUDr. Júlie Horskej a JUDr. Ľubici Filovej v právnej veci navrhovateľky Ing. O. A., bývajúcej v A., zastúpenej JUDr. Augustínom Tomášom, advokátom, so sídlom v Košiciach, Floriánska č. 16, proti odporcovi Centru právnej pomoci, kancelária Košice, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného zo dňa 29.04.2013 sp. zn. 3046/2013, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 2Sp/24/2013-44 zo dňa 17. júna 2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 2Sp/24/2013-44 zo dňa 17. júna 2014 v napadnutej časti týkajúcej sa veci samej p o t v r d z u j e.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 2Sp/24/2013-44 zo dňa 17. júna 2014 v napadnutej časti týkajúcej sa náhrady trov konania z m e ň u j e tak, že odporca je povinný zaplatiť navrhovateľke náhradu trov konania v sume 340,90 eur na účet jej právneho zástupcu JUDr. Augustína Tomáša, advokáta, so sídlom v Košiciach, Floriánska č. 16, v lehote 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 2Sp/24/2013-44 zo dňa 17. júna 2014 v napadnutej časti týkajúcej sa povinnosti odporcu zaplatiť súdny poplatok z r u š u j e.

Odporca je povinný zaplatiť navrhovateľke náhradu trov odvolacieho konania vo výške 170,45 eur na účet jej právneho zástupcu JUDr. Augustína Tomáša, advokáta, so sídlom v Košiciach, Floriánska č. 16, v lehote 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

Odôvodnenie

I.

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Košiciach (ďalej len ako „krajský súd“ alebo „súd prvého stupňa“) v zmysle § 250q ods. 2 v spojení s § 250j ods. 2 písm. a/ Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) rozhodnutie žalovaného správneho orgánu sp. zn. 3046/2013 zo dňa 29.04.2013

zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Odporcu zaviazal k povinnosti zaplatiť navrhovateľke náhradu trov konania v sume 511,34 eur a súčasne ho zaviazal zaplatiť súdny poplatok v sume 35 eur na účet krajského súdu v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Z odôvodnenia uvedeného rozhodnutia vyplýva, že krajský súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že odporca nesprávne právne posúdil uplatnený nárok navrhovateľky na bezplatnú právnu pomoc, a preto napadnuté rozhodnutie žalovaného správneho orgánu a postup mu predchádzajúci bol vydaný v rozpore so zákonom a odvolacie dôvody navrhovateľky odôvodňovali jeho zrušenie a vrátenie veci na ďalšie konanie.

Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu preskúmal v intenciách ustanovení 3 ods. 1, v spojení s § 6 ods. 1, 2, s § 6a ods. 1 a s § 8 zákona č. 327/2005 Z.z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi v znení neskorších prepisov (ďalej len „zákon č. 327/2005 Z.z. alebo zákon o bezplatnej právnej pomoci“), ktorú právnu úpravu citoval, postupom v zmysle ustanovení tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku upravujúcej správne súdnictvo.

Krajský súd mal preukázané, že predmetom súdneho preskúmania je rozhodnutie odporcu z 29.04.2013 sp. zn. 3046/2013, ktorým odporca nepriznal navrhovateľke nárok na poskytnutie právnej pomoci podľa zákona č. 327/2005 Z.z. z dôvodu, že navrhovateľka nespĺňala požiadavku uvedenú v § 6 ods. 1 písm. b) zákona o bezplatnej právnej pomoci, t.j. že nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu. Odporca v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že navrhovateľka požiadala o poskytnutie právnej pomoci v konaní vedenom pred Okresným súdom Košice I. pod č. 18C/5/2012, v ktorom konaní si navrhovateľka podanou žalobou uplatnila náhradu škody vo výške 18.283,-€ s príslušenstvom proti žalovanej JUDr. Irene Sopkovej, správkyne konkurznej podstaty úpadcu KAVEKO International, s.r.o., v konkurze. Žaloba bola podaná dňa 31.07.2009. V žalobe navrhovateľka tvrdí, že správkyňa konkurznej podstaty úpadcu KAVEKO International, s.r.o., v konkurze dňa 05.10.2000 odňala konkrétne hnutelné veci vo vlastníctve navrhovateľky, nachádzajúce sa v tom čase v priestoroch uvedenej obchodnej spoločnosti. Výdania týchto hnutelných vecí sa navrhovateľka domáhala v samostatnom súdnom konaní vedenom na Okresnom súde Košice II. pod sp. zn. 17C/149/2004 (predtým sp. zn. 30C/301/2003). Odporca v odôvodnení poukázal na uznesenie OR PZ zo dňa 13.02.2004, ktorým vyšetrovateľ začal trestné stíhanie pre trestný čin krádeže podľa § 247 ods. 1, 4 Trestného zákona, ktorý bol spáchaný na tom skutkovom základe, že presne v nezistenej dobe od 05.10.2000 do 29.10.2001 v priestoroch KAVEKO International, s.r.o. po vyhlásení konkurzu neznámy páchatel' odcudzil v uznesení presne špecifikované hnutelné veci a iné hnutelné veci (poznámka odporcu ktorých vydania sa navrhovateľka domáha v súdnom konaní vedenom na Okresnom súde Košice II. pod sp. zn. 17C/149/2004, a ktorých náhradu škody požaduje v súdnom konaní vedenom na Okresnom súde Košice I, pod sp. zn. 18C/5/2012 - predmet žiadosti) v celkovej hodnote asi 200.000,- Sk (cca 6.639 eur) ku škode navrhovateľky. Odporca s poukázaním na ust. § 420 a § 106 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka konštatoval, že z vyjadrenia listinných dôkazov doložených navrhovateľkou vyplýva, že navrhovateľka v konaní pred Okresným súdom Košice I. sp. 18C/5/2012 sa domáha náhrady škody na hnutelných veciach, ktorá jej vznikla niekedy v období od 05.10.2000 do 29.10.2001 a najneskôr vydaním uznesenia OR PZ dňa 13.02.2004 sa navrhovateľka o škode aj dozvedela, pričom žaloba bola navrhovateľkou podávaná na príslušný súd až dňa 31.07.2009. Odporca v napadnutom rozhodnutí svoje tvrdenie o zrejmej bezúspešnosti sporu oprel o tvrdenie, že navrhovateľka sa najneskôr o tom, že jej vznikla škoda a kto za ňu zodpovedá dozvedela z uznesenia OR PZ z 13.02.2004, ktorým bolo začaté trestné stíhanie pre trestný čin krádeže podľa § 247 ods. 1, 4 Trestného zákona, lebo zistené skutočnosti nasvedčovali tomu, že v presne nezistenej dobe od 05.10.2000 do 29.10.2001 v priestoroch KAVEKO International s.r.o., po vyhlásení konkurzu neznámy páchatel' odcudzil v uznesení presne špecifikované hnutelné veci a iné hnutelné veci, ktorých vydania sa navrhovateľka domáhala v súdnom konaní vedenom na Okresnom súde Košice II. pod sp. zn. 17C/149/2004. Navrhovateľka poukázala na to, že odporca nevzal do úvahy informáciu, že trestné stíhanie bolo zastavené uznesením z 31.03.2006, ktoré nadobudlo právoplatnosť 15.05.2006 a v tej dobe nebolo rozhodnuté o vylučovacej žalobe, o ktorej bolo rozhodnuté až rozsudkom Krajského súdu v Košiciach z 09.03.2009 č. k. 15Cb/276/2001, z ktorého aj vyplývalo, že majetok navrhovateľky nebol

do súpisu konkurznej podstaty úpadcu zapísaný. Navrhovateľka konštatuje, že až z tohto rozsudku sa dozvedela, že konkrétna osoba konala v rozpore so zákonom a až v tomto momente začala plynúť premlčacia lehota.

Krajský súd ďalej mal preukázané, že v administratívnom spise odporcu sa okrem iných listinných dôkazov preukazujúcich majetkové a zárodkové pomery navrhovateľky nachádza rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 15Cb/276/2001-229 zo dňa 09.03.2009, ktorým bola žaloba navrhovateľky proti žalovanej JUDr. Irene Sopkovej správkyni konkurznej podstaty úpadcu KAVEKO International s.r.o., o vylúčenie veci z konkurznej podstaty úpadcu zamietnutá.

Poukazom na rozsudok Najvyššieho súdu SR č. k. 5Sžo/56/2013 zo dňa 31.10.2013 krajský súd konštatoval, že z citovaného rozsudku Najvyššieho súdu SR vyplýva, že uplynutie premlčacej doby neznamená zrejmu bezúspešnosť sporu, pretože nárok zanikne až vtedy, ak dlžník premlčanie namietne. Dlžník môže uznať aj premlčaný nárok, pričom v prípade premlčania nie je daná poučovacia povinnosť súdu. Pre potreby posúdenia žiadosti o právnu pomoc je bezúspešnosť skúmaná iba povrchno, a nie je úlohou odporcu, ani súdu v správnom súdnictve zo samotného sporu alebo vykonávať dokazovanie, ktoré je v právomoci iba súdu konajúcemu vo veci samej. Podľa názoru krajského súdu v preskúmanom prípade nie je možné konštatovať jednoznačnú bezúspešnosť sporu navrhovateľky na Okresnom súde Košice I., a preto odporca v danej veci rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci, z ktorých dôvodov napadnuté rozhodnutie podľa § 250q ods. 2 O.s.p. z dôvodu uvedeného v § 250j ods. 2 písm. a) O.s.p. zrušil a vrátil ho odporcovi na ďalšie konanie.

O trovách konania rozhodol krajský súd podľa § 250k ods. 1 O.s.p., pretože navrhovateľka bola v konaní úspešná, priznal jej náhradu trov konania, pozostávajúce z trov právneho zastúpenia.

Krajský súd odporcu zaviazal k povinnosti zaplatiť na účet súdu súdny poplatok v sume 35,- eur (položka 10 písm. b) Sadzobníka súdnych poplatkov), keďže v konaní nemal úspech.

II.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa podal v zákonnej lehote odvolanie odporca. Žiadal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok Krajského súdu v Košiciach zmenil a rozhodnutie č. 3046/2013 zo dňa 29.04.2013 potvrdil a zrušil výroky napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorými bola odporcovi uložená povinnosť zaplatiť súdny poplatok a náhradu trov konania navrhovateľke.

V dôvodoch odvolania namietal, že súd prvého stupňa vychádzajúc zo skutkových okolností danej veci vyplývajúcich z administratívneho spisu dospel k nesprávne právnemu záveru. Trval na argumentácii uvedenej v napadnutom rozhodnutí vyslovil názor, že v preskúmanej veci rozhodol v súlade so zákonom č. 327/2005 Z.z., ako aj v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, dostatočne a správne zistil skutkový stav a na základe vykonaných dôkazov dospel k jednoznačnému záveru, že navrhovateľka nemá nárok na poskytnutie bezplatnej právnej pomoci. Uviedol, že centrum v danom prípade rozhodnutím sp. zn. 3046/2013 zo dňa 29.04.2013 nepriznal navrhovateľke nárok na právnu pomoc dôvodu, že nebola splnená podmienka, že vec nie je zrejme bezúspešná, pričom vychádzalo zo znenia ustanovenia § 8 zákona č. 327/2005 Z.z.

Centrum vyslovilo názor, že „výkladom“ nie je možné zmeniť zmysel ustanovenia § 8 zákona č. 327/2005 Z.z., nakoľko predmetné ustanovenie bude v konečnom dôsledku ignorované. Názor Krajského súdu v Košiciach nepovažoval za „ústavne konformný výklad“ tohto ustanovenia, ale za jeho negovanie a „pozbavenie platnosti“.

Odporca ďalej uviedol, že pokiaľ krajský súd sa vo svojom rozhodnutí odvoláva na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, určité rozhodnutie súdu vyššieho stupňa je záväzné pre súd nižšieho stupňa, ako aj pre správny orgán len v konkrétnom prípade, na ktorý sa vzťahuje, podporne by mohol slúžiť aj v ďalších obdobných prípadoch, nie však v situácii, keď sa judikatúra v danej oblasti ešte vyvíja a nemožno ju považovať za ustálenú a v obdobných prípadoch existujú rozdielne, protichodné rozhodnutia

súdov. V tejto súvislosti poukázal na viaceré rozhodnutia všeobecných súdov v obdobných prípadoch: a to rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Sžo/21/2013 zo dňa 15.05.2013, sp. zn. 6Sžo/36/2011, sp. zn. 5Sžo/56/2013, sp. zn. 8Sžo/59/2012, rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4Sp/35/2012 zo dňa 26.02.2014, rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 25Sp/16/2012 zo dňa 28.09.2012.

Ďalej Centrum dôvodilo, že ustanovenie § 8 zákona č. 327/2005 Z.z. nie je v rozpore s Ústavou SR a žiadnym spôsobom nezasahuje do práva navrhovateľa na právnu pomoc, čo potvrdzujú aj nasledovné rozhodnutia Ústavného súdu SR a Európskeho súdu pre ľudské práva: a to Uznesenie ÚS SR č. II. ÚS 253/2013-24 zo dňa 25.04.2013; rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva zo dňa 15.02.2005 vo veci Steel and Morris v. Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska; rozhodnutie Výboru EŠLP zo dňa 26.06.1996 vo veci Thaw v. Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska - sťažnosť č. 27435/95; rozhodnutie Výboru EŠLP vo veci Stewart - Brady v. Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska - sťažnosť č. 37371/97 zo dňa 02.07.1997.

Odporca konštatoval, že nepriznaním nároku na poskytnutie právnej pomoci pre zrejmu bezúspešnosť sporu z dôvodu premlčania práva nezaniká možnosť žiadateľa, aby si podal žalobu na súde a súčasne požiadal súd o oslobodenie od platenia súdneho poplatku. Nepriznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci Centrom znamená len to, že žiadateľovi v konkrétnom konaní nebude hradiť náklady na právne zastúpenie štát zo štátneho rozpočtu.

Odporca podal odvolanie aj proti výroku, ktorým mu súd uložil povinnosť zaplatiť právnemu zástupcovi navrhovateľky náhradu trov právneho zastúpenia. Poukazom na skutkové zistenia vo vzťahu k trovám konania dôvodil, že právnemu zástupcovi odporcu mal krajský súd v prípade úspechu priznať tarifnú odmenu a režijný paušál len za dva úkony právnej služby, a to prevzatie a príprava zastúpenia a účasť na pojednávaní.

Odporca podal odvolanie aj proti výroku, ktorým krajský súd mu uložil povinnosť zaplatiť súdny poplatok a to z dôvodu, že keďže Centrum je štátna rozpočtová organizácia zriadená Ministerstvom spravodlivosti SR na základe zákona č. 327/2005 Z.z., je v zmysle uvedeného ustanovenia § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 71/1992 Zb. oslobodená od platenia súdneho poplatku.

Navrhovateľka v písomnom vyjadrení k odvolaniu odporcu navrhovala napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdiť. Nesúhlasila s dôvodmi odporcu uvedenými v jeho odvolaní. Uplatnila si náhradu trov odvolacieho konania.

III.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v rozsahu a v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p. v spojení § 246c ods. 1 vety prvej O.s.p.) bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 O.s.p.), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 156 ods. 1 a ods. 3 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 vetou prvou O.s.p. a § 211 ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie odporcu nie je dôvodné.

Predmetom odvolacieho konania v preskúmanej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým súd prvého stupňa napadnuté rozhodnutie žalovaného správneho orgánu, ktorým rozhodnutím navrhovateľke nebol priznaný nárok na poskytnutie bezplatnej právnej pomoci, zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie žalovaného správneho orgánu a konanie mu prechádzajúce, najmä z toho pohľadu, či sa súd prvého stupňa vysporiadal so všetkými námietkami uvedenými v opravnom prostriedku navrhovateľa a z takto vymedzeného rozsahu, či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu.

Predmetom preskúmavacieho konania v danej veci je rozhodnutie žalovaného správneho orgánu, ktorým podľa ust. § 10 ods. 5 zákona č. 327/2005 Z.z. navrhovateľke nepriznal nárok na poskytnutie bezplatnej právnej pomoci.

Najvyšší súd v procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich z administratívneho spisu, obsiahnutých v odôvodnení napadnutého prvostupňového rozsudku, ktoré z tohto dôvodu neopakuje a súčasne na ne poukazuje.

Podľa § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. pre nesenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona.

Podľa § 219 ods. 1, 2 O.s.p. odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Odvolací súd po vyhodnotení odvolacích dôvodov vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu a vo vzťahu k obsahu súdneho a pripojeného administratívneho spisu v zmysle ustanovenia § 219 ods. 2 O.s.p. konštatuje, že nezistil dôvod na to, aby sa odchýlil od logických argumentov a relevantných právnych záverov vo veci samej, spolu so správnym poukazom na právnu úpravu vzťahujúcu sa k predmetu konania, uvedených v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné právne východiská pre vyslovenie výroku v napadnutej časti týkajúcej sa veci samej napadnutého rozsudku. Senát odvolacieho súdu právne posúdenie preskúmvanej veci krajským súdom vo veci samej v zásade považuje za správne a súladné so zákonom. Vzhľadom k tomu, aby neopakoval pre účastníkov známe skutočnosti, na zdôraznenie správneho skutkového a právneho záveru súdu prvého stupňa uvádza.

Úlohou súdu pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa piatej časti tretej hlavy Občianskeho súdneho poriadku (upravujúcej rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov (§§ 250l a nasl. O.s.p.) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. Súdny prieskum zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu je určený rozsahom dôvodov uvedených v opravnom prostriedku, ktorými navrhovateľ namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach a súčasne rozsahom predmetu rozhodovania správnym orgánom a dôvodmi uvedenými v odôvodnení napadnutého rozhodnutia. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúcemu vydaniu napadnutého rozhodnutia.

V rámci správneho prieskumu súd teda skúma aj procesné pochybenia správneho orgánu namietané v žalobe, či uvedené procesné pochybenie správneho orgánu je takou vadou konania pred správnym orgánom, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 3 O.s.p.).

Pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia. Súd môže vykonať dôkazy nevyhnutné na preskúmanie napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 1 O.s.p.).

Podľa § 6 ods. 1, 2 zákona č. 327/2005 Z.z. fyzická osoba má právo na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti, ak a) jej príjem nepresahuje 1.4-násobok sumy životného minima ustanoveného

osobitným predpisom (§ 2 zákona č. 601/2003 Z.z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení opatrenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 372/2004 Z.z.) a nemôže si využívanie právnych služieb zabezpečiť svojím majetkom, b/ nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu a c/ hodnota sporu prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy (zákon č. 663/2007 Z.z. o minimálnej mzde v znení neskorších predpisov) okrem sporov, v ktorých nie je možné hodnotu sporu vyčísliť v peniazoch.

Podmienky na poskytnutie právnej pomoci podľa odseku 1 písm. a) a b) musí fyzická osoba spĺňať počas celého trvania poskytovania právnej pomoci bez finančnej účasti.

Podľa § 8 zákona č. 327/2005 Z.z. pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti sporu centrum prihladne najmä na to, či právo nezaniklo uplynutím času, či sa právo nepremlčalo a či je žiadateľ schopný označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, ktoré sú dôležité na zistenie skutkového stavu.

Podľa § 25 ods. 1 zákon č. 327/2005 Z.z. na konanie o nároku na poskytnutie právnej pomoci a o súvisiacich nárokoch podľa tohto zákona sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní (zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní -správny poriadok, v znení neskorších predpisov).

Podľa § 3 ods. 1 správneho poriadku správne orgány postupujú v konaní v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi. Sú povinné chrániť záujmy štátu a spoločnosti, práva a záujmy fyzických osôb a právnických osôb a dôsledne vyžadovať plnenie ich povinností.

Podľa § 32 ods. 1 správneho poriadku správny orgán je povinný zistiť presne a úplne skutočný stav veci a za tým účelom si obstaráť potrebné podklady pre rozhodnutie. Prítom nie je viazaný len návrhmi účastníkov konania.

Podľa § 46 správneho poriadku rozhodnutie musí byť v súlade so zákonmi a ostatnými právnymi predpismi, musí ho vydať orgán na to príslušný, musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu veci a musí obsahovať predpísané náležitosti.

Senát odvolacieho súdu vychádzajúc zo skutkových zistení v danej veci dospel k zhodnému záveru ako súd prvého stupňa, že žalovaný správny orgán v danom prípade nepostupoval náležite v súlade so zákonom č. 327/2005 Z.z., ako aj v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, v konaní zameral svoju pozornosť len na jeden z dôvodov pre (ne)priznanie právnej pomoci navrhovateľke, nechajúc bez povšimnutia majetkové a sociálne pomery žiadateľky, v ktorej veci si nežadovávajú dostatok skutkových podkladov relevantných pre vydanie rozhodnutia, pričom z predložených skutkových okolností vo vzťahu nesplnenia zákonnej podmienky ust. § 6 ods. 1 písm. b/ v spojení s § 8 zákona č. 327/2005 Z.z. prijal nesprávny právny záver, z ktorých dôvodov rozhodnutie žalovaného správneho orgánu je treba považovať za predčasné a teda nesúladne so zákonom. Z uvedených dôvodov odvolací súd dospel k záveru že súd prvého stupňa rozhodol vo veci zákonne, keď rozhodnutie napadnuté opravným prostriedkom podľa § 250q ods. 2 O.s.p. zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

Z obsahu napadnutého rozhodnutia vyplýva, že dôvodom jeho vydania bola skutočnosť, že žalovaný správny orgán na základe priložených listinných dokladov mal za preukázané, že navrhovateľka ako žiadateľka nespĺnila podmienku ustanovenú v právnej norme § 6 ods. 1 písm. b/ zákona č. 327/2005 Z.z., v zmysle ktorej fyzická osoba má právo na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti, ak nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu, ktorá podmienka je jedným z nevyhnutných predpokladov na poskytnutie právnej pomoci.

Senát odvolacieho súdu z predloženého spisového materiálu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis zistil, že medzi účastníkmi konania v preskúmvanej veci skutkový dej v podstate nie je sporný, avšak medzi účastníkmi ostalo predovšetkým sporné posúdenie skutkových zistení týkajúcich sa nepriznania nároku na poskytnutie právnej pomoci z pohľadu aplikácie ustanovenia § 8 zákona č. 327/2005 Z.z., keď odporca tvrdil, že navrhovateľke nevznikol nárok na právnu pomoc z dôvodu, že nebola splnená

podmienka, že nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu.

Zákonodarca v zákone o právnej pomoci upravuje predmet a rozsah právnej pomoci, ako aj podmienky jej priznania vo vzťahu k žiadateľom a pôsobnosť a úlohy orgánov verejnej správy pri rozhodovaní o žiadosti na poskytnutie právnej pomoci. Zákon sa vzťahuje nielen na ochranu zdravých fyzických osôb nachádzajúcich sa v materiálnej núdzi, ale z obsahu jeho právnej úpravy jednoznačne vyplýva, že sa vzťahuje na sociálne odkázané fyzické osoby, ktoré za splnenia zákonom ustanovených podmienok sa nachádzajú v takej sociálnej, finančnej a majetkovej situácii, ktorá im neumožňuje zabezpečenie právnej pomoci na ochranu ich práv a právom chránených záujmov. Cieľom zákonodarcu je zabezpečiť reálny prístup k Ústavou Slovenskej republiky deklarovaným právam fyzických osôb a harmonizovať právo Slovenskej republiky s právom Európskeho spoločenstva všetkým fyzickými osobám, ktoré sa ocitli v materiálnej núdzi bez rozdielu, teda bez diskriminácie, založenej na akomkoľvek dôvode, ako je pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné zmýšľanie, národnostný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, rod. alebo iné postavenie. Zákonodarca ustanovuje kritériá, podľa ktorých sa posudzuje oprávnenosť žiadateľov o právnu pomoc, aby sa predišlo jej zneužívaniu neoprávnenými osobami. Kládne základy inštitucionálneho zabezpečenia posudzovania žiadostí a samotného poskytovania právnej pomoci, zakotvuje postup pri žiadaní o poskytnutie právnej pomoci, rozhodovanie o jej poskytnutí a možnosť jeho preskúmania súdom. Materiálnu núdzu ustanovuje ako jednu z podmienok práva na poskytnutie právnej pomoci tak, že hranicu materiálnej núdze ustanovuje na úrovni 1,4 násobku sumy životného minima ustanoveného osobitným predpisom a jej ďalšiu podmienku, že žiadateľ si využívanie právnych služieb nemôže zabezpečiť svojim majetkom. Ako ďalšiu podmienku pre priznanie práva na poskytnutie právnej pomoci ustanovuje tak, že nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu. Zákonodarca týmto zákonom súčasne splnil povinnosť transpozície smernice Rady č. 2003/8/ES z 27. januára 2003 na zlepšenie prístupu k spravodlivosti pri cezhraničných sporoch ustanovením minimálnych spoločných pravidiel týkajúcich sa právnej pomoci pri takýchto sporoch (ďalej len „smernica“), a teda harmonizácie s právom Európskeho spoločenstva a Európskej únie. Štát žiadnym spôsobom negatívne nezasahuje do práva na súdnu a inú právnu ochranu. Práve naopak, preberá na seba pozitívny záväzok vo vzťahu k občanom v núdzi, a to v rozsahu, ktorý je prijateľný z hľadiska dlhodobej udržateľnosti, keďže by bolo neúnosné poskytovať právnu pomoc tohto druhu v absolútne všetkých prípadoch, t.j. bez stanovenia hranice odkázanosti a bez stanovenia rozsahu oblastí, v ktorých sa právna pomoc poskytuje (t.j. systémom "každému a vo všetkom"), pozitívny záväzok štátu, ktorý tento na seba dobrovoľne preberá, sa však vzťahuje na zabezpečenie uplatnenia práva na súde prostredníctvom priznania nároku na poskytnutie právnej pomoci v obmedzených prípadoch.

Účelom zákona č. 327/2005 Z.z. je vytvoriť systém poskytovania právnej pomoci a zabezpečiť jej poskytovanie v rozsahu ustanovenom týmto zákonom fyzickým osobám, ktoré v dôsledku svojej materiálnej núdze nemôžu využívať právne služby na riadne uplatnenie a ochranu svojich práv, v azylových veciach alebo v konaní o administratívnom vyhostení podľa osobitného predpisu a prispieť k predchádzaniu vzniku právnych sporov (§ 1). Zákon č. 327/2005 Z.z. ustanovuje podmienky poskytovania právnej pomoci, postup fyzických osôb a príslušných orgánov v konaní o nároku na priznanie právnej pomoci a inštitucionálne zabezpečenie poskytovania právnej pomoci (§ 2). Zákonodarca podmienky na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti ustanovuje v § 6 ods.1 písm. a/ až c/ uvedeného zákona, z ktorej právnej úpravy vyplýva, že nesplnenie jednej z uvedených podmienok má za následok nepriznanie právnej pomoci bez finančnej účasti. Jednou so zákonných podmienok, splnenie ktorej podmieňuje priznanie bezplatnej právnej pomoci je, že nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu (§ 6 ods. 1 písm. b/).

Podľa § 8 zákona č. 327/2005 Z.z. pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti sporu centrum prihladne najmä na to, či právo nezaniklo uplynutím času, či sa právo nepremlčalo a či je žiadateľ schopný označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, ktoré sú dôležité na zistenie skutkového stavu.

Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je

zvrchovaný, demokratický a právny štát.

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

Z uvedeného článku ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. V právnej praxi preto môže v činnosti orgánov aplikujúcich právo dochádzať k situácii, že prameň práva, ktorý je vo formálnom súlade s ústavou nie je interpretovaný ústavne konformným spôsobom, pričom orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná (čl. 7 Ústavy SR) a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva a Európskej únie.

V zmysle právnej úpravy ustanovenej v § 6 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z. úspešným žiadateľom v konaní o priznanie nároku na bezplatnú právnu pomoc môže byť len ten, kto súčasne preukáže splnenie všetkých troch zákonných podmienok ustanovených v citovanom § 6 ods. 1 uvedeného zákona, nesplnenie jednej z nich má za následok nepriznanie bezplatnej právnej pomoci. Pokiaľ v danej veci odporca nepriznal žiadateľke nárok na bezplatnú právnu pomoc z dôvodu nesplnenia podmienky ustanovenej v § 6 ods. 1 písm. b/ a teda z dôvodu, že nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu, bolo jeho povinnosťou náležite vyhodnotiť všetky okolnosti podmieňujúce naplnenie skutkovej podstaty právnej normy ustanovenej v § 6 ods. 1 písm. b/ v spojení s § 8 uvedeného zákona.

Vychádzajúc z gramatického a logického výkladu právnej normy ustanovenej v 6 ods. 1 písm. b/ tohto zákona vyplýva, že zákonodarca priznáva fyzickej osobe právo na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti, ak nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu, v ktorom si uplatňuje ochranu svojich práv a v právnej norme ustanovenej v § 8 tohto zákona príkladovo uvádza skutočnosti, na ktoré centrum prihliada pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti takéhoto sporu. Z uvedeného je zrejmé, že môže ísť aj o iné skutočnosti, ktoré by preukázali, že spor, v ktorom žiadateľ žiada o poskytnutie bezplatnej právnej pomoci, je zrejme bezúspešný. V každom prípade však musí ísť o také skutočnosti, ktoré zjavne preukazujú bezúspešnosť sporu žiadateľa. Z uvedených dôvodov odvolací súd súhlasí s argumentáciou súdu prvého stupňa, že nie je úlohou odporcu, ani súdu v správnom súdnictve nahrádzať úvahu súdu konajúceho v predmetnom spore žiadateľa a za tým účelom vykonávať dokazovanie, ktoré je v právomoci iba súdu konajúceho vo veci samej. Podľa názoru odvolacieho súdu zhodne s názorom krajského súdu v preskúvanom prípade nie je možné konštatovať jednoznačnú bezúspešnosť sporu navrhovateľky na Okresnom súde Košice I., a preto odporca v danej veci rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci.

Zo skutkových zistení danej veci vyplýva, že žiadateľka žiadala o poskytnutie bezplatnej právnej pomoci z dôvodu, že sa nachádza v materiálnej núdzi, ktorému zákonnému dôvodu odporca nevenoval doposiaľ žiadnu pozornosť, preto bude povinnosťou odporcu v ďalšom konaní sa žiadosťou navrhovateľky z uplatneného dôvodu zaoberať, zadovážiť si relevantné dôkazy pre rozhodnutie a tieto vyhodnotiť v zmysle právnej úpravy ustanovenej v § 6 ods. 1 písm. a/ zákona č. 327/2005 Z.z. a svoje skutkové zistenia a právne závery zdôvodniť v odôvodnení rozhodnutia.

Odvolací súd súhlasí s tvrdením odporcu, že rozhodnutie súdu vyššieho stupňa je záväzné pre súd nižšieho stupňa, ako aj pre správny orgán len v konkrétnom prípade, na ktorý sa vzťahuje, podporne by mohol slúžiť aj v ďalších obdobných prípadoch, nie však v situácii, keď sa judikatúra v danej oblasti ešte vyvíja a nemožno ju považovať za ustálenú a v obdobných prípadoch existujú rozdielne, protichodné rozhodnutia súdov, v ktorej súvislosti poukázal na viaceré rozhodnutia všeobecných súdov v obdobných prípadoch. Súd v súdnom prieskume je viazaný rozsahom žalobných dôvodov (dôvodov uvedených v

opravnom prostriedku proti neprávoplatnému rozhodnutiu správneho orgánu) a súčasne predmetom administratívneho rozhodnutia, v rámci ktorého procesu prihliada na konkrétne okolnosti daného prípadu a z tohto pohľadu posudzuje zákonnosť rozhodnutia žalovaného správneho orgánu ako individuálny správny akt v konkrétnej veci. Senát odvolacieho súdu sa oboznámil s rozhodnutiami najvyššieho súdu, na ktoré odporca v odvolaní sa odvoláva a zistil, že súdy v uvedených veciach rozhodovali na inom skutkovom základe, ako aj, že ich právny názor vo veci bezúspešnosti sporu nevychádzal z rozdielneho výkladu právnej normy § 8 zákona č. 327/2005 Z.z., práve naopak súdy i v týchto veciach ponechávajú na úvahe centra posudzovanie splnenia podmienky nároku na bezplatnú právnu pomoc podľa § 6 ods. 1 písm. b/ uvedeného zákona za predpokladu existencie dôkazu preukazujúceho bezúspešnosť žiadateľa v spore zjavným spôsobom.

Odvolací súd považoval za dôvodné odvolanie odporcu proti výroku, ktorým mu súd uložil povinnosť zaplatiť právnemu zástupcovi navrhovateľky náhradu trov právneho zastúpenia. Vychádzajúc zo skutkových zistení vo vzťahu k trovám konania právneho zástupcovi navrhovateľa v prípade úspechu vzniklo právo na tarifnú odmenu a režijný paušál len za dva úkony právnej služby, a to prevzatie a príprava zastúpenia a účasť na pojednávaní. Pokiaľ si právny zástupca navrhovateľky uplatnil náhradu za štúdiom spisu, tento úkon treba podriaďiť pod úkon právnej služby prípravy.

Odvolací súd považoval za dôvodné tiež odvolanie odporcu proti výroku, ktorým krajský súd mu uložil povinnosť zaplatiť súdny poplatok. Centrum je štátna rozpočtová organizácia zriadená Ministerstvom spravodlivosti SR na základe zákona č. 327/2005 Z.z., a preto je v zmysle ustanovenia § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 71/1992 Zb. oslobodená od platenia súdneho poplatku.

Vzhľadom na uvedené, odvolací súd dospel k zhodnému záveru ako súd prvého stupňa, že napadnuté rozhodnutie odporcu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci, a preto rozsudok krajského súdu v napadnutej časti týkajúcej sa veci samej potvrdil podľa § 250ja ods. 3 veta druhá v spojení s § 219 ods. 1, 2 O.s.p, v časti týkajúcej sa náhrady trov konania v zmysle § 250ja ods. 3 veta druhá v spojení s § 220 O.s.p. zmenil v znení uvedenom vo výroku tohto rozhodnutia a súčasne rozsudok súdu prvého stupňa v časti povinnosti odporcu zaplatiť súdny poplatok podľa § 250ja ods. 3 veta druhá v spojení s § 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p. zrušil.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol Najvyšší súd SR podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 250k ods. 1 O.s.p. a § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. tak, že v konaní úspešnej navrhovateľke priznal náhradu trov tohto konania, ktoré jej vznikli právnym zastúpením advokátom, za jeden úkon právnej služby - vyjadrenie k odvolaniu odporcu vo výške 170,45,-€ (134 + 8,4- režijný paušál + 20% DPH).

Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v danej veci rozhodol pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.